

Luka Posavec

ORGANISTICA, raziskovanje orgelske dediščine

Mekinje nad Stično 47

SI - 1295 Ivančna Gorica

Mekinje nad Stično, 8. julij 2025

Kancijan Čižman

Župnija svetega Martina Moravče

Trg svobode 14

1251 Moravče

ZADEVA: Poročilo o stanju in predlog obnove orgel v župnijski cerkvi svetega Martina v Moravčah

Spoštovani g. Čížman!

Sledeči dokument je nastal kot odziv na prošnjo domačega organista Dominika Štefana, kateri me je v mailu 25. avgusta 2024 naprosil za mnenje o stanju in obnovi Jenkovih orgel v v župnijski cerkvi svetega Martina v Moravčah. Dovolite mi, da ob tem izrazim podporo in osebno navdušenje.

Projekte obnove, predelave ali restavriranja v izvirno stanje zgodovinskih orgel je treba pred dejansko izvedbo skrbno in premišljeno načrtovati. Takšni projekti namreč potrebujejo jasne smernice in usklajevanje vseh sodelujočih glede ciljev, pristopov, mejnikov, materialnih in finančnih virov ter drugih elementov projekta.

Stvari postanejo še bolj kompleksne, če vemo, da nihče ne ve vsega, ljudje pa se pogosto omejujemo z lastnim razumevanjem mogočega. Prav zato velik delež posegov v zgodovinske orgle ni niti ustrezno niti celostno opredeljen, saj skrbno načrtovanje zahteva sodelovanje vseh vpletenih – od lastnikov orgel do končnih izvajalcev posegov na orglah. Celovito in strokovno načrtovanje je ključnega pomena, da dosežemo optimalne rezultate in da orgle ohranijo svojo zgodovinsko in kulturno vrednost.

Kompleksne projekte razdelimo na več podprojektov in faz. Pri tem pomagamo definirati dejanja, s katerimi lahko nadzorujemo proces uresničevanja projekta od začetka do konca. To vključuje stalna preverjanja, ali so (vmesni) rezultati skladni z načrti in pričakovanji.

Kakšne prednosti prinese premišljeno snovanje in načrtovanje:

- Minimiziranje tveganj izvedbe projekta.
- Natančno opredelitev in optimizacijo stroškov projekta.
- Jasno opredeljene zadolžitve v izogib zamudam in napakam v komunikaciji.

Predlagam naslednje:

1. Ustanovitev župnijske komisije za orgle, v kateri naj zasedajo domači župnik in organisti ter zunanji strokovnjak/i.

Naloga župnijske strokovne komisije je, da:

- v skladu s potrebami župnije, upoštevajoč kulturno varstvene pogoje Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije, oblikuje pisno strokovno mnenje o obnovi orgel in s tem določi zahteve in pogoje obnove,
- izbere primerne izvajalce del,
- spremlja izvajanje projekta obnove orgel vse do njegove končne realizacije in pri tem svetuje izbranemu izvajalcu,
- se redno sestaja in vodi tako ustni kot pisni dialog z izvajalcem del,
- skrbi za ustrezno dokumentacijo orgel pred, med in po obnovi,
- poskrbi za redno obveščanje župljanov in širše javnosti ter s tem izraža podporo ohranjanju in spodbujanju slovenske orgelske dediščine,
- sodeluje pri tehničnem prevzemu novih orgel.

2. Obvesti in primerno naj se naslovi komisijo za orgle pod okriljem nadškofije Ljubljana. Komisiji se posreduje primer oz. kopijo predloženega izvoda.
3. Ustrezno se oblikuje pogodba med župnijo in izvajalcem del. Predlagam sledeče:
 - V pogodbi se določi oz. specificira odgovornost župnijske strokovne komisije in komisije za orgle nadškofije Ljubljana,
 - izvajalec del (po dogovoru) v pisni obliki redno obvešča župnijsko strokovno komisijo o poteku obnove. Časovnica poročanja se v naprej usklajuje med župnijsko strokovno komisijo in izvajalcem del,
 - po končani obnovi izvajalec del, župniji svetega Martina v Moravčah posreduje v pisni obliki podrobno tehnično poročilo o opravljenih delih in posegih.
4. Po obnovi se redno vodi dnevnik orgel, v katerega se vpisuje okvare, težave in popravila orgel.
5. Po obnovi se orgle redno servisira. Priporoča se najmanj en servis oz. ogled orglarja na leto.

V nadaljevanju prilagam poročilo o stanju in predlog obnove orgel v župnijski cerkvi svetega Martina v Moravčah, ki je nastal v sodelovanju z strokovnim sodelavcem Alešem Razpotnikom. Podrobnejši ogled orgel je bil opravljen, 30. septembra 2024 in 21. junija 2025 ob navzočnosti domačega organista Dominika Štefana .

S spoštovanjem,

Luka Posavec

POROČILO O STANJU IN PREDLOG OBNOVE ORGEL V ŽUPNIJSKI CERKVI SVETEGA MARTINA V MORAVČAH

V pričujočem dokumentu najdete nekaj nasvetov, opozoril in opažanj, ki vam jih dobronamerno dajem na znanje, ko naročate izvedbo obnovitvenih del na vašem inštrumentu.

Opomba: V knjigi Jenkova orglarska delavnica, ki je izšla pri založbi Družina v Ljubljani leta 2001, dr. Edo Škulj navaja: » Stanko Premrl ima v svoji rokopisni Statistiki orgelj v ljubljanski škofiji 1916/17 pri župniji Moravče naslednje podatke: »Malahovski – 1 – 12 – skrajšan pedal (C–F).« Leta 1964 je mojster Franc Jenko postavil sedanje orgle«.

PREGLED VSEBINE

1. DISPOZICIJA ORGEL	5
2. OPIS PIŠČALNIH REGISTROV	7
3. OSKRBA Z ZRAKOM	14
4. PNEVMATIKA	15
5. SAPNICE	16
6. PIŠČALI	17
7. ČIŠČENJE ORGEL	18
8. INTONACIJA	19
9. IGRALNIK	20
10. ORGELSKA OMARA	22
11. OSTALO	23
12. PONUDBA/ POGODBA	23

1. DISPOZICIJA ORGEL

Župnijska cerkev svetega Martina v Moravčah

Franc Jenko, 1964, Op. 106

I. Manual (C – g³)

Št. piščali

Principal	8'	(kovina)	61
Flavta	8'	(kovina)	68
Dulcian	8'	(kovina)	68
Oktava	4'	(kovina)	68
Cevna flavta	4'	(kovina)	68
Oktava (Kvinta)	2 2/3'	(kovina)	56
Tercian II	1 3/5'	(kovina)	112
Mikstura III	2'	(kovina)	168
Tromba	8'	(kovina)	56

II. Manual (C – g³)

Kopula	8'	(les: C-h ⁰ , kovina: c ¹ - g ³)	56
Viola	8'	(kovina)	68
Celestis II	8'	(kovina)	106
Principal	4'	(kovina)	68
Traverzna flavta	4'	(kovina, od gis ⁰ -cis ³ prepihuje)	68
Pikolo	2'	(kovina)	56
Akuta III	1 1/3'	(kovina)	168
Oboa	8'	(kovina)	41

Pedal (C – d¹)

Kontrabas	16'	(les)	27
Subbass	16'	(les)	27
Oktavbas	8'	(les)	27
Koral	4'	(kovina)	27
Fagot	16'	(kovina)	27

Pnevmatska igralna in registrska traktura, sapnica na stožce

Zveze: Manual II-I, Subokt II-I, Super II-I, I-Ped, II-Ped

Zbiralniki: Prosta kombinacija, Piano, Mezzoforte, Forte, Tutti

Sapni tlak: 83 mm VS

Uglasitev: a¹ = 436,8 Hz pri 22, 4 °C

Sestava - Mikstura III 2' (I. manual)

	C	c ⁰	c ¹	c ²	gis ²	g ³
Vrsta I	2'	2'	2'	4'	4'	4'
Vrsta II	1 1/3'	1 1/3'	1 1/3'	2'	2'	2'
Vrsta III	1'	1'	1'	1 1/3'	2 2/3'	2 2/3'

Sestava - Tercian 1 3/5' (I. manual)

	C	c ⁰	c ¹	c ²	c ³	g ³
Vrsta I	2'	2'	2'	2'	2'	2'
Vrsta II	1 3/5'	1 3/5'	1 3/5'	1 3/5'	1 3/5'	1 3/5'

Sestava - Akuta III 1 1/3' (II. manual)

	C	c ⁰	c ¹	gis ¹	gis ²	g ³
Vrsta I	1 1/3'	1 1/3'	1 1/3'	2'	4'	4'
Vrsta II	1'	1'	1'	1 1/3'	2 2/3'	2 2/3'
Vrsta III	1/2'	1/2'	1/2'	1'	2'	2'

Število vseh piščali: 1491 (les: 105, kovina: 1386)

2. OPIS PIŠČALNIH REGISTROV

01 - Principal 8' (I. manual)

C - FIS	transmisija iz Flavte 8'.
G - c ¹	odprta kovinska cilindrična piščal,
G - c ¹	v prospektu [Zn],
G - c ¹	stranska brada,
G - c ¹	uglaševalni izrez,
G - c ¹	raven izrez.
cis ¹ - g ⁴	odprta kovinska cilindrična piščal,
cis ¹ - g ⁴	za prospektom [SnPb],
cis ¹ - g ⁴	stranske brade ni,
cis ¹ - g ⁴	uglaševalni izrez,
cis ¹ - g ⁴	raven izrez.

V srednjem oknu orgelske omare so neme piščali.

02 - Flavta 8' (I. manual)

C - g ⁴	odprta kovinska cilindrična piščal,
C - h ⁰	[Zn],
c ¹ - g ⁴	[SnPb],
C - g ⁴	stranske brade ni,
C - g ⁴	uglaševalni izrez,
C - g ⁴	raven izrez.

03 - Dulcian 8' (I. manual)

C - g ⁴	odprta kovinska cilindrična piščal,
C - h ⁰	[Zn],
c ¹ - g ⁴	[SnPb],
C - h ¹	škatlasta brada,
C - g ⁴	uglaševalni izrez,
C - g ⁴	polkrožen izrez.

04 - Oktava 4' (I. manual)

C - g ⁴	odprta kovinska cilindrična piščal,
C - g ⁰	[Zn],
gis ⁰ - g ⁴	[SnPb],
C - g ⁴	stranske brade ni,
C - g ⁴	uglaševalni izrez,
C - g ⁴	raven izrez.

05 - Cevna flavta 4' (I. manual)

C - G	krita kovinska piščal,
C - G	uglaševalna kapa,
GIS - e ²	polkrita kovinska piščal,
GIS - e ²	uglaševalna kapa z zunanjo cevko,
f ² - g ⁴	konična kovinska piščal.
C - g ⁴	stranske brade ni,
C - g ⁴	uglaševalni izrez,
C - g ⁴	raven izrez.

06 - Oktava 2 2/3' (I. manual)

C - g ³	odprta kovinska cilindrična piščal,
C - H	[Zn],
c ⁰ - g ³	[SnPb],
C - g ³	stranske brade ni,
C - g ³	uglaševalni izrez,
C - g ³	polkrožen izrez.

07 - Tercian II 1 3/5' (I. manual)

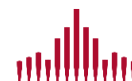
	C	c ⁰	c ¹	c ²	c ³	g ³
Vrsta I	2'	2'	2'	2'	2'	2'
Vrsta II	1 3/5'	1 3/5'	1 3/5'	1 3/5'	1 3/5'	1 3/5'

Vrsta I 2'

C - g ³	odprta kovinska cilindrična piščal,
C - h ⁰	[Zn],
c ⁰ - g ³	[SnPb],
C - g ³	stranske brade ni,
C - g ³	uglaševalni izrez,
C - g ³	raven izrez.

Vrsta II 1 3/5'

C - g ³	odprta kovinska cilindrična piščal,
C - g ³	[SnPb],
C - g ³	stranske brade ni,
C - g ³	uglaševalni izrez,
C - g ³	raven izrez.

08 - Mikstura III 2' (I. manual)

	C	c ⁰	c ¹	c ²	gis ²	g ³
Vrsta I	2'	2'	2'	4'	4'	4'
Vrsta II	1 1/3'	1 1/3'	1 1/3'	2'	2'	2'
Vrsta III	1'	1'	1'	1 1/3'	2 2/3'	2 2/3'

Vrsta I,II & III

C - g ³	odprta kovinska cilindrična piščal,
C - g ³	[Zn],
C - g ³	stranske brade ni,
C - g ³	uglaševalni izrez,
C - g ³	raven izrez.

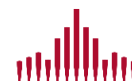
Vrsta I repetira pri g¹ v 4'. Vrsta II repetira pri c² v 2'. Vrsta III repetira pri c² v 1 1/3' in pri gis² v 2 2/3'.

09 - Tromba 8' (I. manual)

Izdelovalec:	Laukhuff?
C - h ⁰	odmevnik [Zn],
c ¹ - g ³	odmevnik [SnPb],
C - f ²	8' odmevnik,
fis ² - g ³	dvojna dolžina odmevnikov,
C - H	uglaševalni izrez
C - g ³	nemški paralelni žlebiček in jeziček [CuZn],
C - g ³	nemška ukrivljena greblica [Cu],
C - g ³	prispajkana konica škornja [Zn].

10 - Kopula 8' (II. manual)

C - h ⁰	krita lesena piščal,
C - h ⁰	uglaševalni čep,
c ¹ - g ³	krita kovinska cilindrična piščal [SnPb],
c ¹ - g ³	zgornja ustnica ni vtisnjena (oblikovana iz telesa piščali),
c ¹ - g ³	uglaševalna kapa,
C - g ³	polkrožen izrez,
C - g ³	stranska brada.

11 - Viola 8' (II. manual)

C - g^4 odprta kovinska lijakasta piščal,
C - h^0 [Zn],
 c^1 - g^4 [SnPb],
C - h^0 stranska brada,
 c^1 - g^4 stranske brade ni,
C - g^4 uglaševalni izrez,
C - g^4 polkrožen izrez.

12 - Celestis 8' II (II. manual)

C - fis^0 ena vrsta
G - g^3 dve vrsti
 gis^3 - g^4 ena vrsta

I. vrsta

C - g^4 odprta kovinska cilindrična piščal,
C - h^0 [Zn],
 c^1 - g^4 [SnPb],
C - h^1 S brada,
 c^2 - g^4 stranske brade ni,
C - g^4 uglaševalni izrez,
C - g^4 raven izrez.

II. vrsta

G - g^3 odprta kovinska cilindrična piščal,
G - g^3 [SnPb],
G - fis^2 škatlasta brada,
 g^2 - g^3 stranske brade ni,
G - g^3 uglaševalni izrez,
G - g^3 raven izrez.

13 - Principal 4' (II. manual)

C - g^4 odprta kovinska cilindrična piščal,
C - H [Zn],
 c^0 - g^4 [SnPb],
C - g^4 stranske brade ni,
C - g^3 uglaševalni izrez,
 gis^3 - g^4 uglaševanje z uglaševalnim rogom,
C - g^4 raven izrez.

14 - Traverzna flavta 4' (II. manual)

C - g⁰ & d³ - g⁴ odprta kovinska cilindrična piščal,
 gis⁰ - cis³ odprta kovinska prepihujoča piščal,
 C - h⁰ [Zn],
 c¹ - g⁴ [SnPb],
 C - g⁴ stranske brade ni,
 C - g⁴ uglaševalni izrez,
 C - g⁴ raven izrez.

15 - Piccolo 2' (II. manual)

C - g³ odprta kovinska cilindrična piščal,
 C - FIS [Zn],
 G - g³ [SnPb],
 C - g³ stranske brade ni,
 C - g³ uglaševalni izrez,
 C - g³ polkrožen izrez.

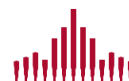
16 - Akuta III 1 1/3' (II. manual)

	C	c ⁰	c ¹	gis ¹	gis ²	g ³
Vrsta I	1 1/3'	1 1/3'	1 1/3'	2'	4'	4'
Vrsta II	1'	1'	1'	1 1/3'	2 2/3'	2 2/3'
Vrsta III	1/2'	1/2'	1/2'	1'	2'	2'

Vrsta I,II & III

C - g³ odprta kovinska cilindrična piščal,
 C - g³ [SnPb],
 C - g³ stranske brade ni,
 C - g³ uglaševalni izrez,
 C - g³ raven izrez.

Vrsta I repetira pri gis¹ v 2' in pri gis² v 4'. Vrsta II repetira pri gis¹ v 1 1/3' in pri gis² v 2 2/3'. Vrsta III repetira pri gis¹ v 1' in pri gis² v 2'.

17 - Oboa 8' (II. manual)

Oboa 8' je ekstenzija Fagota 16'.

Izdelovalec: Laukhuff ?,
C - H polovični odmevnik [Zn],
c⁰ - g³ 8' odmevnik [SnPb],
C - g³ na vrhu odmevnika »nemški pokrov z luknjami«,
C - g³ nemški paralelni žlebiček in jeziček [CuZn],
C - d¹ pousnjen žlebiček,
C-g³ nemška ukrivljena greblica [Cu],
C-g³ prispajkana konica škornja [Zn].

18 - Kontrabas 16' (pedal)

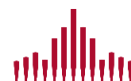
C - d¹ odprta lesena piščal,
C - d¹ uglaševalna plošča,
C - d¹ raven izrez,
C - d¹ stranske brade ni,
C - d¹ rolica za izgovorjavo.

19 - Subbas 16' (pedal)

C - d¹ krita lesena piščal,
C - d¹ uglaševalni čep,
C - d¹ polkrožen izrez,
C - d¹ stranske brade ni.

20 - Octavbas 8' (pedal)

C - d¹ odprta lesena piščal,
C - d¹ uglaševalni izrez,
C - d¹ uglaševalni drsnik,
C - d¹ raven izrez,
C - d¹ stranske brade ni.

21 - Koral 4' (pedal)

C - d ¹	odprta kovinska cilindrična piščal,
C - H	[Zn],
C - H	stranske brade ni,
c ⁰ - d ¹	[SnPb],
c ⁰ - d ¹	stranske brade ni,
C - d ¹	uglaševalni izrez,
C - d ¹	polkrožen izrez.

22 - Fagot 16' (pedal)

C - H	Basson, odmevniki se ne lomijo.
-------	---------------------------------

3. OSKRBA Z ZRAKOM

Glavni dvogubni meh, dimenzij 2220 mm x 1270 mm ($\Delta h = 270$ mm), in električni ventilator sta nameščena v sprednjem delu orgelske omare. Iz glavnega dvogubnega mehu se preko 4 sapnih kanalov napajajo sapnice oz. registrske kancele manualnega in pedalnega piščalja.

Električni ventilator se očisti in obnovi. Za električni ventilator je potrebno izdelati novo leseno masivno zaščitno komoro z dodatno notranjo protizvočno izolacijo. Na sesalni loputi komore je potrebno poskrbeti za ustrezno filtracijo zraka. Pri postavitvi električnega ventilatorja se na dno vstavi gumasto podlogo (blažilce), da se prepreči strukturni hrup.

Preuredi se dovod zraka v glavni dvogubni meh, s ciljem, da se slišnost šumenja zraka zmanjša na najnižjo možno vrednost. Zunaj glavnega meha se lahko vgradi notranji zaporni ventil z valjčkom, ki zagotavlja dobro dušenje.

Vse mehove v orglah se odpre, očisti in zatesni in glede na stanje, delno ali v celoti zamenja iztrošeno usnje (na pregibih, predvsem znotraj). Podobno se na zunanjih vidnih površinah mehov zamenja tudi modri papir.

Sapne kanale za dovod zraka v sapnice se očisti, pregleda in po potrebi dodatno zatesni ali po potrebi zamenja/ rekonstruira.

Opečne uteži na mehovih se ob obnovi zavije v ustrezen papir. S tem se prepreči razpadanje opeke.

Potrebno je sanirati tremulant oz. njegovo delovanje. Ob njegovi rabi se trese celotno področje okoli igralnika!!!

4. PNEVMATIKA

Ob obnovi orgel se zamenja obrabljene mešičke in membrane. Pri naročanju ustreznih mešičkov in membran je potrebno posebno pozornost posvetiti izbiri materiala in sami kakovostni izdelavi. Prav tako se v dogovoru med proizvajalcem in komisijo za obnovo orgel dogovori o količini naročila (zaloga materialov za nadaljno vzdrževanje).

Zaradi dostopov in boljše možnosti vzdrževanja orgel se pnevmatične svinčene cevi ob obnovi lahko napelje tudi drugače. Same svinčene cevi se lahko v določeni meri ohrani, obrabljene in poškodovane pa zamenja z novimi oz. rekonstrukcijo le teh.

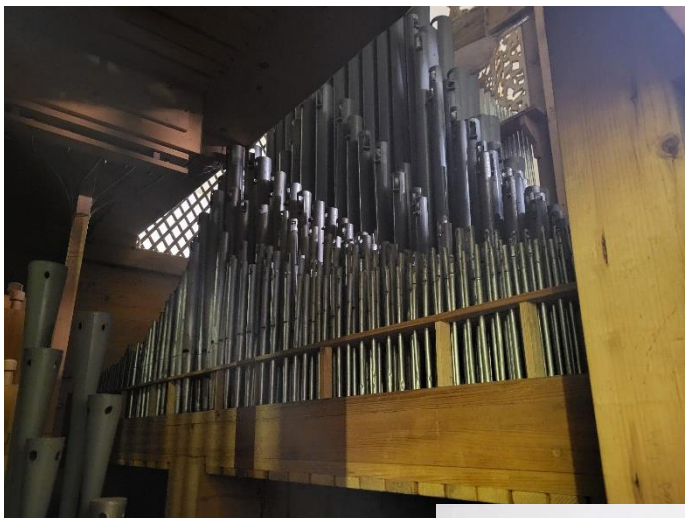
5. SAPNICE

Sapnice oz. registrske kancele se po potrebi previdno odstrani iz orgelske omare in se jih v celoti obnovi. Celoten proces obnove mora potekati v ustreznih, stabilnih klimatskih pogojih, podobnim onim v cerkvi. Po demontaži piščali naj se demontira in očistijo piščalne deske. Piščalne deske naj se ustrezno utrdi in zaščiti proti lesnim zajedalcem. Prav tako naj se ustrezno sanira razpoke in druge morebitne poškodbe na registrskih prekatih (kancelah). Tesnjenje na stožcih naj se po čiščenju posebej kontrolira in po potrebi tudi zamenja usnje. Očisti se navoje na žicah in vse stožčaste ventile na novo izravna.

Poškodovane oporne piščalne rasterne deske se ustrezno sanira in po dogovoru ustrezno dodela.

Registrske kancele in spodnje strani piščalnih desk se ob demontaži preveri, če so se slučajno zvile in po potrebi poravna. Obnovi se vse registrske ventile in zamenja otrdelo usnje.

Ob obnovi je potrebno zagotoviti ustrezen dostop do celotnega piščalja ter posebno pozornost posvetiti nosilni konstrukciji sapnic.

Piščalje I. manuala

Piščalje II. manuala

6. PIŠČALI

Vse piščali se po demontaži očisti in obnovi po ustaljenih postopkih.

Kovinske piščali se poravna, popravi in utrdi noge, ki so se zaradi teže sesedle, ter spajka robove (uglaševalne izreze), ki so bili poškodovani pri uglasčevanju. Nekatere kovinske piščali so bile ob preteklih posegih v orgle neustrezno zamenjane s piščalmi neustreznih mer (zamenjava s piščalmi brez uglasčevalnega izreza, zamenjava koničnih piščali s cilindričnimi piščalmi in zamenjane piščali nimajo prave višine nog). Takšne piščali je treba zamenjati z ustreznimi replikami.

Piščali v pročelju se, po dogovorjenem postopku, pri obnovi ročno ali strojno spolira do prvotnega sijaja.

Na lesenih piščalih je potrebno sanirati vse razpoke in lepljene spoje, ki so popustili. Enako se sanira tudi nastala črvojedina, poskrbi pa se tudi za ustrezno zaščito piščali. Odviti je potrebno vse predložke in izenačiti reže. Zarjavele vijake spolirati, poškodovane pa zamenjati. Na pokritih piščalih je potrebno obnoviti in prilagoditi pokrove in zamenjati otrdelo usnje (modifikacija tesnjenja s filcom). Vse ročaje na pokrovih, ki so poškodovani ali zaradi črvojedine nimajo več potrebne trdnosti, je potrebno nadomestiti z novimi (replike). Enako je z replikami potrebno nadomestiti tudi dotrajane črvojedne noge na piščalih.

7. ČIŠČENJE ORGEL

Na tem mestu bi rad opozoril na elemente čiščenja, ki so samoumevni, vendar je nujno, da se jih ustrezno naslovi.

Kje in kdaj

Zelo pomembno je, da se dogovorite o kraju in času čiščenja.

Orglar in naročnik se dogovorita, kje poteka proces čiščenja piščali in orgel – ali se orgle čistijo na dani lokaciji, ali se piščali odpelje v delavnico, se jih lahko čisti v cerkvi/pred njo, ali se celoten inštrument demontira in odpelje?

Orglar naj naročnika obvesti o prevideni potrebi prostora. Lastnik orgel naj obvesti orglarja o terminskih možnostih uporabe prostora, kjer se orgle nahajajo. Ob tem naj navede tudi mogoča odstopanja (maše, pogrebi, poroke...) in motnje (čiščenje cerkve...)

Orglar in naročnik naj uskladita in skupaj potrdita terminski načrt izvedbe del!

Kaj se čisti

Pri pogovoru o čiščenju orgel je zelo pomembno spregovoriti o tem, kaj obsega čiščenje. Ali orglar očisti samo piščali? Ali čisti tudi notranjost oz. zunanost orgel? V danem primeru bi bilo smiselno preveriti in po potrebi očistiti tudi notranjost vetrnega ustroja! Vsekakor pa je potrebno očistiti tudi prah po omari in po okraških.

8. INTONACIJA

Predvidevamo, da so orgle v preteklosti preintonirali.

I. manual

Ob rabi zveze Super I je intonacija relativno ustrezna, brez njene rabe je intonacija neustrezna. Dejstvo je, da so alikvoti pretihi.

Oktava 4' je v dvočrtani oktavi dinamično premalo (vprašanje ustreznosti). Registra je glede na razmerja v instrumentu generalno premalo.

Oktava oz. kvinta 2 2/3', kot »Nazard kvinta« deluje, vendar je tu vprašanje vloge, npr. vezave med Mixturo in ostalimi registri ga je bistveno premalo.

Tercian II 1 3/5' brez kakršnega karakterja/ vloge (predvsem discant). V dani situaciji je predvsem bas register. Kaj je njegova vloga?

Mikstura III 2' je vedu, le ni ustrezno pripravljena/ podprta z alikvotnimi toni.

Tromba 8' ima veliko »počasnih tonov«. Potrebno je ustrezno ukriviti jezičke. Prav tako je potrebna generalna izravnavna jezičkov.

II. manual

Kaj je t.i. pozitiv v orglah, glede na razmerje. Glavni manual?

Flavta 8' (I. manual) = Kopula 8' (II. manual)

Dulcian 8' (I. manual) = Viola 8' (II. manual)

Osnovni 8' registri nimajo karakterjev oz. strukture alikvotov.

Celestis 8' II je izravnana oz. uglašena, zakaj?

Traverzna flavta 4' je dokaj vedu.

Principal 4' je glede na razmerje dinamično pretih in prav tako nima karakterja.

Piccolo 2' nima ustreznega karakterja, še izrecno v discantu (razen tri črtane oktave).

Akuta III 1 1/3' se ne veže v dano zvočno strukturo. Je polemična, saj v sedanji zvočni strukturi orgle nimajo (Principal 4') ustrezne 4' zvočne vezave oz. zvočnega mostu.

Oboa 8' je potrebno ustrezno intonirati. Toni so hreščeči (sploh v bas legi).

Pedal

Kontrabas 16' ima prepočasno izgovorjavo.

Subbas 16', nekateri toni so nestabilni in počasni. Pregledati je potrebno piščal veliki C (počena piščal?).

Octavbas 8', izgovorjava!

Koral 4', kot 4' register v pedalu ne opravlja svoje vloge (dinamika?). Ob rabi vseeno doda nekaj k zvoku pedala in ga potegne ven.

9. IGRALNIK

Igralnik je postavljen pred orglami tako, da organist gleda proti oltarju. Nagibna registrska stikala so razvrščena levo in desno od manualnih klaviatur. Ob obnovi se odstrani neustrezno elektrifikacijo igralnika. Ob izvedbi del pa se lahko uredi tudi »stalne goste« orgelskega igralnika (integracija sistema projekcije za pesmi, komunikacija z zakristijo, ozvočenje organista/ke, kamera za spremljanje bogoslužja/ koncerta).

Manualne klaviature: obsegajo 56 tonov, C-g³

Belo oblogo na tipkah manualnih klaviaturah se očisti, močno poškodovane obloge pa se, po predhodnem posvetu zamenja z novimi. V utorih za vodenje je potrebno zamenjati obrabljeno usnje in očistiti vodilne zatike. Vse tipke se po obnovi na novo spolira, na okvirjih zamenja dotrajani podložni filc in klaviature ponovno uravna. Podložne letve v zadnjem delu klaviatur, na katere se naslanjajo tipke, se izravna in učvrsti.

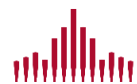
Pedalna klaviatura: obsega 27 tonov, C-d¹

Pedalno klaviaturo se očisti, v vodilih zamenja filc in usnje, po potrebi tudi vzmeti, ter klaviaturo na novo uravna. Stopalke, ki so črvojedne ali močno poškodovane, se zamenja z novimi. Stopalke se zaradi zaščite pred umazanijo premaže z odpornim oljem oz. temu primernim sredstvom.

V igralniku se očisti vse sestavne dele, vključno z navoji na žicah, oz. se jih po potrebi zamenja/rekonstruira, tako da bo omogočeno zanesljivo delovanje in enostavno vzdrževanje (regulacija).

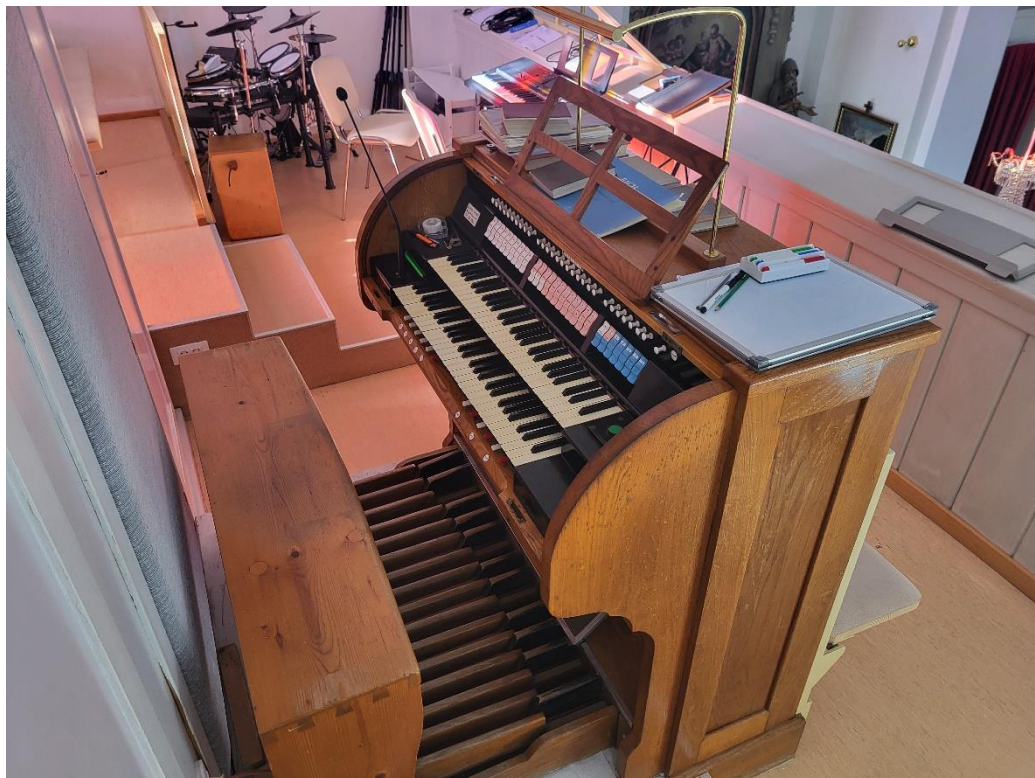
Luč za osvetlitev pedala se zamenja z novo in znotraj igralnika ustrezno uredi električno inštalacijo. Glede osvetlitve notnega pulta se naknadno dogovori za ustrezno rešitev. Prav tako se dogovori, kje in kakšno bo staro oz. novo vklopno stikalo orgel.

Predlaga se obnovo izvorne klopi z nastavljivim mehanizmom (npr. Lj -. Uršulinke, 1891, op. 56). Napisne ploščice, ki so neizvirne oz. dodane kasneje, se nadomestiti z novimi (s kopijo izvirnih). Odstrani se kasneje nalepljene napise s številkami registrov nad izvirnimi napisnimi ploščicami na igralniku. Po dogovoru se izdelava odstranljiv sistem oštevilčenja nagibnih registrskih stikal.

ORGANISTICA

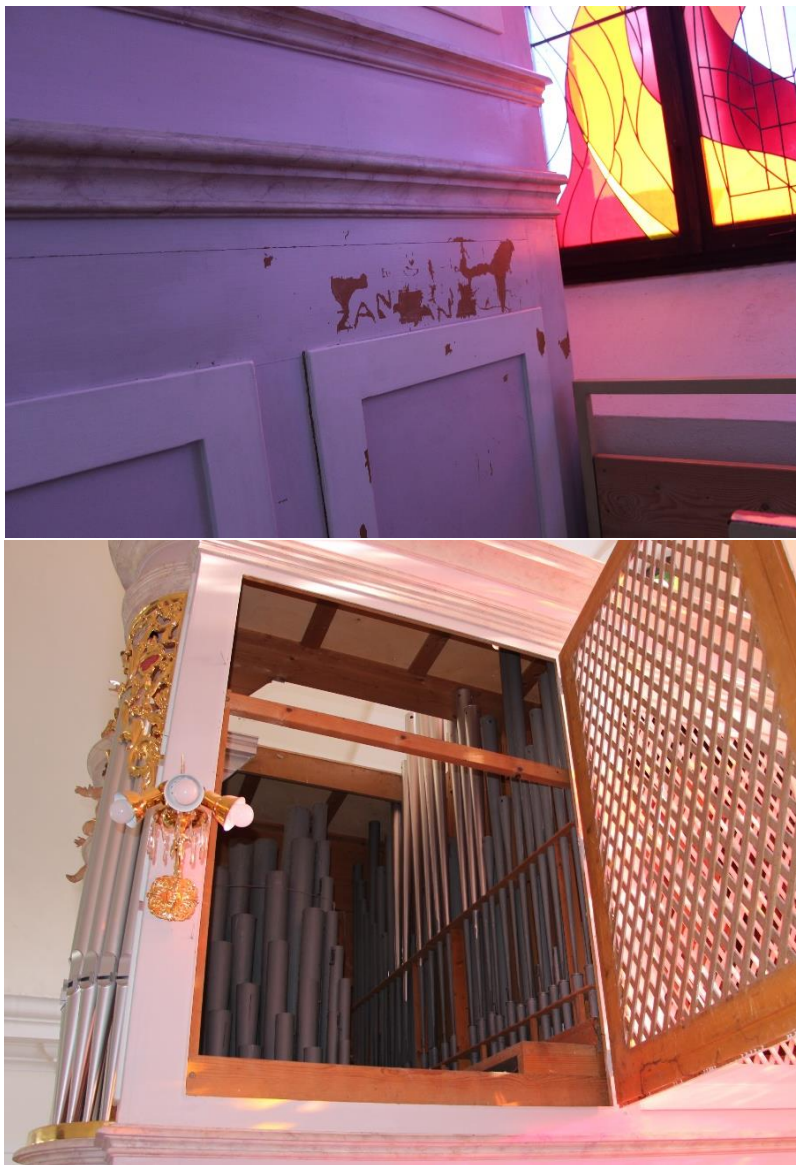
Raziskovanje orgelske dediščine

10. ORGELSKA OMARA

Glede zunanosti orgelske omare se po potrebi pridobi mnenje ZVKDSja.

Preveriti je potrebno vse nosilne konstrukcije za trdnost in ustrezno orientacijo rasti lesa nosilcev. Ob obnovi se ustrezno uredi vrata, ki se odpirajo na orgelski zapah ali tečaj. Odstrani se neustrezno elektrifikacijo orgelske omare in igralnika. Uredi se ustrezno elektrifikacijo (razsvetljava znotraj in zunaj). Ustrezno se sanira poškodovano zunanjo barvo in rezljano okrasje. Poleg tega se omaro znotraj in zunaj tudi temeljito očisti.

11. OSTALO

Pogovoriti se je potrebno tudi o:

- Varnosti na pevskem koru:
 - Prehod/i.
 - Predlagam gasilne aparate CO2 (zaradi orgel).
- Ustrezni osvetlitvi pevskega kora.
- Ogrevanju na pevskem koru:
 - Pevci.
 - Organist oz. igralnik.
 - Je ogrevanje potrebno?

12. PONUDBA/ POGODBA

Ponudba/ pogodba med župnijo in izvajalcem del naj zajema sledeča določila:

1. Stanje orgel in načrtovana dela

2. Ceno

V ceno so vključeni: dokumentacija obstoječega stanja orgel, priprava načrta za izvedbo del. V ceno niso vključena restavratorska dela na omari ter okraski.

V kolikor pride zaradi narave del do upravičene spremembe programa dela, orglar s komisijo oblikuje ANEKS k ponudbi in pogodbi, kar lahko vpliva tako na ceno kot terminski plan in se v aneksu ustrezno redefinira.

3. Način plačila

4. Spremljanje del in prevzem orgel

5. Terminski plan

6. Zamudne obresti

7. Obveznosti izvajalca

8. Obveznosti naročnika

9. Garancija

10. Reševanje sporov